

Stenogrammid

XIII Riigikogu stenogramm

I istungjärk

Esmaspäev, 27. aprill 2015, kell 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:01 Riigikogu liikme Jaanus Karilaidi ametivanne

15:02 Istungi rakendamine

2. 15:07 Arupärimine Kehtna vallale pandud kohustuse kohta pidada sigu (nr 1)

3. 16:04 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu I istungjärgu neljandat töönädalat.

[Üles Tagasi](#)

---

1. 15:01 Riigikogu liikme Jaanus Karilaidi ametivanne

Esimees Eiki Nestor

Seoses Riigikogu liikme Kalev Kallo tagasiastumisega asub Riigikogu liikmeks Jaanus Karilaid. Selleks, et ta saaks seda tööd teha, tuleb tal anda ametivanne. Palun!

Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XIII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

[Üles Tagasi](#)

---

2. 15:02 Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Heili Tõnisson, Vabariigi Valitsuse nimel!

Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab kindlustustegevuse seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust rahandusminister Sven Sester. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kalle Laanet, palun!

Kalle Laanet

Austatud esimees! Head kolleegid! Mul on hea meel anda põhiseaduskomisjoni nimel üle kolm Riigikogu otsuse eelnõu: esiteks, riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamise kohta, teiseks, julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamise kohta, ja kolmandaks, korruptsioonivastase erikomisjoni moodustamise kohta. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Mul on 26 Riigikogu liikme nimel üle anda arupärimine rahandusminister Sven Sesterile. Arupärimine puudutab vastloodud koalitsiooni planeeritavat maksutõusu, mille järgi diislikütuse aktsiis peaks järgmisel aastal tõusma 14% ja edasi 10% aastas ning bensiiniaktsiisi kavandatakse tõsta iga aasta 10%. See toob kaasa olukorra, kus 2019. aasta 1. jaanuariks on diislikütuse aktsiis praegusest 51,7% kõrgem ja bensiiniaktsiis 46,4% kõrgem. Niisugune kiirkorras aktsiiside tõstmine pole tekitanud teravat pahameelt mitte ainult valdkonna ettevõtjate seas, vaid ka ühiskonnas laiemalt. Öliühingu liikmed on öelnud ja saatnud ka ühispöördumise Vabariigi Valitsusele, et planeeritav aktsiiside tõus toob endaga kaasa tarbimise vähenemise ja transiitvedude puhul kindlasti edaspidise tankimise Lätis. See suurendab ka musta turu osakaalu kütuseäris. Arvutused näitavad, et ainuüksi maksumuudatuste tõttu maksab 60-liitrine paagitäis bensiini nelja aasta pärast 15 eurot praegusest enam. Ühele perele tähendab see 210–300 eurot suuremat rahalist väljaminekut. Sellest tulenevalt on meil rahandusministrile neli küsimust. Küsime, mis annab talle kindlust, et meie naaberriigid hakkavad samasugust maksutõusude poliitikat ellu viima ja Eesti konkurentsivõime võib säilida, ning ka seda, millised on planeeritavad eelarvelised väljaminekud, sest riik peab leidma lisavahendeid nii kiirabile, päästevaldkonnale kui ka ühistranspordile. Täna tähelepanu eest!

Esimees Eiki Nestor

Olen juhatus nimel vastu võtnud neli eelnõu ja ühe arupärimise ning juhatus toimetab nendega kodu- ja töökorra seaduse alusel.

Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Esimees Eiki Nestor

Kohaloleku kontroll

Kohal on 88 Riigikogu liiget, puudub 13.

Päevakord on teile antud. Loodetavasti on see järgmisel nädalal tuumakam, aga seekord on selline.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu I istungjärgu neljanda töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt oli 81 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuid oli kuus. Päevakord on kinnitatud.

[Üles Tagasi](#)

---

3. 15:07 Arupärimine Kehtna vallale pandud kohustuse kohta pidada sigu (nr 1)

Esimees Eiki Nestor

Meie tänase päevakorra esimene teema on arupärimisele vastamine. Arupärijate Külliki Kübarsepa, Andres Herkeli, Monika Haukanõmme, Krista Aru, Andres Ammase, Artur Talviku ja Ain Lutsepa nimel võtab sõna Artur

Talvik. Palun!

Artur Talvik

Hea juhataja! Head kolleegid! 13. aprillil esitas Vabaerakonna fraktsioon maaeluministrile arupärimise seoses Kehtna vallale pandud kohustusega pidada sigu. Olukord on nüüdseks veidi muutunud, OÜ-le Rey Seakasvatus on kuulutatud pankrot ja lisakulusid sellest hetkest, mil me arupärimise tegime, ei ole Kehtna vallale tulnud. Aga praeguseks on Kehtna vald kulutanud ära 18 799 eurot ja siia maani on ebaselge, mismoodi Kehtna vald võiks selle raha tagasi saada.

Oma arupärimises esitame neli küsimust. Esiteks: "Kuidas kavatsete muuta loomakaitseseaduse § 64 lg 1 ja 2, et niisuguse suure loomafarmi puhul ei langeks kogu vastutus omavalitsusele, kel puuduvad vahendid olukorra lahendamiseks? Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 5 ütleb, et omavalitsusele seadusega pandud riiklikud kohustused kaetakse riigieelarvest. Kuna Veterinaar- ja Toiduamet võtab sead ära ja annab omavalitsusele üle, siis võib järeldada, et tegemist on ikkagi riigivastutuse üleandmisega seaduse alusel." Siinjuures võiks veel täiendada, et tegelikult on juriidiline vaidlus ka Kehtna valla ning Veterinaar- ja Toiduameti vahel. Kehtna vald nimelt ütleb, et Veterinaar- ja Toiduametil ei olnud hetkel, mil oli juba määratud ajutine pankrotihaldur, seaduse järgi õigus anda nende sigade eest hoolitsemist üle Kehtna vallale, vaid nad oleksid pidanud andma selle üle loomade omanikule ehk OÜ-le Rey Seakasvatus.

Teine küsimus: "Milliseid samme astute, et toetada Kehtna valda tema taotluses saada asendustäitmisega seotud kulude katteks tuge Vabariigi Valitsuse reservist või mõnest muust allikast?" Selgituseks ütlen, et praeguseks on täiesti selge, et n-ö pankrotipesast Kehtna vald oma kulusid kaetud ei saa. Nõuded pankrotis olevale seakasvatusele ulatuvad üle kolme miljoni ja varade arvestus on umbes 800 000. Ei ole ühtegi seadust, mis kohustaks uut omanikku korvama selliseid vahepeal tehtud kulusid, mis ei olnud esitatud nõudena. Nii et siin on segadust rohkemgi.

Kolmas küsimus: "Milliseid samme astute Eesti seakasvatuse toetuseks lähtudes koalitsioonilepingu punktidest 20.1 ja 20.2, millega lubatakse toetada põllumajandustootjaid uute ekspordikanalite ja -turgude leidmisel, riskide hajutamisel ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtul?" Küsimus nr 4: "Millist abi olete antud olukorra lahendamiseks küsinud või saanud riigihalduse ministrilt, kelle ülesannete hulka kuulub kohalike omavalitsuste finantsjuhtimine?" Rõhutatult tahan küsida siiski seda, kas on plaanis muuta loomakaitseseaduse § 64 lõikeid 1 ja 2 ning täpsustada ka pankrotitoiminguid ja kas Kehtna vald saab oma kulutatud raha ehk 18 799 eurot tagasi. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele tuleb vastata maaeluminister Urmas Kruusel. Palun!

Maaeluminister Urmas Kruuse

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Head külalised! Tõepoolest, Vabaerakonna fraktsiooni liikmed on esitanud mitu küsimust seoses OÜ Rey Seakasvatus tegevusega ja praeguseks väljakuulutatud pankrotiga.

Alustan esimesest küsimusest: "Kuidas kavatsete muuta loomakaitseseaduse § 64 lg 1 ja 2, et niisuguse suure loomafarmi puhul ei langeks kogu vastutus omavalitsusele, kel puuduvad vahendid olukorra lahendamiseks? Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 5 ütleb, et omavalitsusele seadusega pandud riiklikud kohustused kaetakse riigieelarvest. Kuna Veterinaar- ja Toiduamet võtab sead ära ja annab omavalitsusele üle, siis võib järeldada, et tegemist on ikkagi riigivastutuse üleandmisega seaduse alusel." Meile teadaolevalt on Eestis esimest korda tekkinud olukord, kus pärast ettevõttele ajutise pankrotihalduri määramist ei suuda pankrotihaldur ettevõtja loomi üleval pidada ning Veterinaar- ja Toiduamet teab, et ohus on loomade elu ja tervis. Kindel on see, et selles olukorras saab kõige kiiremini reageerida kohaliku omavalitsuse üksus, kes tunneb kohalikke olusid kõige paremini. Kuid on selge, et seaduse mõtte kohaselt on silmas peetud lühiajalist tegevust. See tähendab seda, et kohaliku omavalitsuse üksuses saab loomade kaitseks meetmeid rakendada lühiajaliselt. Kuna selline juhtum on Eestis esmakordne ning puudub praktika, siis kaalume OÜ Rey Seakasvatus juhtumi valguses tõesti seaduse muutmise vajadust. Muu hulgas näiteks küsimuses, kas kohaliku omavalitsuse üksuse kulutusi loomade pidamise kohustuse täitmisel saab käsitada kui loomapidajast võlgniku vara säilimise tagamise ülesande täitmist. Taust on see, et kui me tahame loomade elu säilitada ja kohalik omavalitsus on sunnitud tegema kulutusi, siis oleks täiesti loogiline, et need kulutused saaksid kompenseeritud esmajärjekorras, sest kohalik omavalitsus on asunud vara säilitama selle kõige kõrgemas väärtuses ehk tagama loomade elu. Kui rääkida seadusandlikust muudatusest, siis tõepoolest, nagu hea küsija juba märkis, peame tegema koostööd teiste ministeeriumidega, sest osa asju puudutab ka äriseadustikku. Kui me vaatame ainult loomakaitseseadust, siis seda võiks tõepoolest käsitleda ühtpidi. Aga kui me toome sinna juurde

pankrotimenetluse, siis on selge, et me peaksime tulevikus viima need seadused omavahel kooskõlla, et selliseid juhtumeid vältida. Selle tõttu on juriidilised vaidlused, mis praegu nende küsimuste üle käivad, ühelt poolt teretulnud, kuid teiselt poolt tekib küsimus, miks ajutine pankrotihaldur ei kasutanud kehtiva seaduse võimalust luua nn deposiidikonto, kuhu kohalik omavalitsus või võlausaldajad oleksid saanud kanda lisaraha loomade ülalpidamiseks ehk toitmiseks, ja oleks saanud need vahendid ka *a priori* tagasi just nimelt lähtuvalt sellest, et sellele varale on seatud hüpoteeke ja tagatisi. Niisiis, lühike vastus on: jah, me kavatseme muuta seadust. Praegusel kujul ei ole see õigusakt minu arvates õige ega õiglane ja seetõttu on vaja teha muudatusi. Teine küsimus: "Milliseid samme astute, et toetada Kehtna valda tema taotluses saada asendustäitmisega seotud kulude katteks tuge Vabariigi Valitsuse reservist või mõnest muust allikast?" Nagu ma juba mainisin, olen kindlasti seda meelt, et see raha tuleb kohalikule omavalitsusele tagasi maksta. Ministriumis ja ministrina olen veel tänaseni seisukohal, et kui on sajabrotsendiliselt selge, et ka võimalik uus omanik või pankrotimenetluse käigus tekkiv omanik ei võta vastutust enda kanda, kui tõepoolest peaks juhtuma selline kahetsusväärne asi, et see raha ei laeku järgmise protsessi käigus, siis lähtudes sellest, et seda vara on säilitatud pankrotivarana väga heal kvaliteetivusel ja minu arvates ka eetilisel tasemel, teen ma ministrina Vabariigi Valitsusele ettepaneku maksta see raha välja Vabariigi Valitsuse reservfondist.

Kolmas küsimus: "Milliseid samme astute Eesti seakasvatuse toetuseks lähtudes koalitsioonilepingu punktidest 20.1 ja 20.2, millega lubatakse toetada põllumajandustootjaid uute ekspordikanalite ja -turgude leidmisel, riskide hajutamisel ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtul?" Seakasvatajatel on juurdepääs maaelu arengukava investeeringu- ja keskkonnatoetustele, samuti nõuande ja teadmussiidre meetmetele. Lisaks sellele oleme meetmetes ette näinud mitmeid seakasvatuse jaoks positiivseid stiimuleid. Kui me vaatame põllumajandusettevõtete investeeringuid tulemuslikkuse parandamiseks, siis selles meetmes toetatakse näiteks investeerimist hoonetesse, rajatistesse, seadmetesse ja mobiilsesse tehnikasse ning maksimaalne summa on kuni 500 000 eurot. Samas oleme seakasvatuse jaoks teinud ühe erisuse, mille kohaselt juhul, kui ettevõtja on seakasvatuse tõuaretusühistu ning investeering tehakse aretusfarmi ehitamiseks, mida kasutatakse ka teadus- ja õppetöö korraldamise eesmärgil, on maksimaalne toetussumma kuni 1,5 miljonit eurot. Juba selle meetme esimeses taotlusvoorus esitasid taotluse kaheksa seakasvatajat, kes taotlesid kokku 2,7 miljonit eurot. Kokku planeeritakse selle meetme abil investeerida 7,1 miljonit eurot. Samuti toetame väikeste põllumajandusettevõtete arendamise meetme raames tegevusi, mis aitavad kaasa põllumajandusettevõtete arendamisele ning konkurentsivõime parandamisele. Maksimaalne toetussumma on siin 15 000 eurot ja selle puhul taotlejalte tegelikult ei nõuta omafinantseeringut. Selle meetme raames saavad hindamise käigus eelistuse seakasvatajad, kes lõpetavad vähemalt järgmiseks viieks aastaks seakasvatuse ja jätkavad mõnes muus valdkonnas. See tuleneb sellest, et hinnates objektiivselt kogu seakasvatusturgu - nii sisetarbimist kui ka ekspordivõimekust ja Vene turu ärakukkumist -, on selge, et osa ettevõteteid peab kindlasti sellest majandustegevusest väljuma ja me üritame nende väljumist toetada. Kui me vaatame Rey Seakasvatuse juhtumit, siis see, kui 2011. aastal sealihahind ei tõusnud ja teravilja hind tõusis, tähendas ju tegelikult seda, et kulud läksid suuremaks. Ja kui 2012. aastal lõpetas Venemaa ka elussigade vastuvõtmise, see kanal pandi kinni, siis läks olukord veel kriitilisemaks ja osa ettevõtjaid restruktureeris oma tegevuse või plaanis sellest mõistliku aja jooksul väljuda. Kõnealune ettevõtte seda millegipärast ei teinud ja mul on küsimus, miks seda ei tehtud. Hinnates praegust ja varasemat finantstegevust, tundub, et pankrot oleks pidanud tulema juba tunduvalt varem, kui see juhtus. Ja juhtus see ainult selle tõttu, et üks võlausaldaja partner andis sisse pankrotiavalduse, kuna võlgnevus oli jõudnud juba 180 000 euroni.

Nii et igal juhul me kavandame uusi meetmeid. Üks oluline meede uute turgude otsimisel, mida me ka toetame, on seotud sektori esindusorganisatsiooniga, sealihatootjaid ühendava mittetulundusühinguga. Meede on mõeldud ühisturunduse toetusteks. Me võime öelda, et meie põllumehed ja töötajad teevad väga head tööd, mis puudutab toidu kvaliteeti või selles tootmisharus tegutsemise kvaliteeti. Ja see tähendab seda, et uute turgude otsimisel me peame väga palju teavitama võimalikke sihtturge ja potentsiaalseid ostjaid sellest, et Eestis toodetud ja Eesti toorainest valmistatud kaubal on kindel kvaliteedimärk, see vastab igati kõrgendatud nõudmistele ja väärib väljamüümist. Homme ma kohtun Hiina suursaadikuga Eestis ja teema, mida me arutame, on seotud ka toiduainetööstuse ja teistpidi põllumajandustoodetega, mis on omavahel üsna tihedas seoses. Nii et turuarendustoetused, kampaania- ja messitoetused ning Euroopa Liidu ning siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavade raames toodetud toodetest teavitamine ehk müügiendustegevus on samuti üks MAK-i, maaelu arengukava meetmete osa, st Euroopa Liidu teavitamise ehk müügienduse meede. Eraldi tuleb märkida, et oluline on jõuda ka väljapoole Euroopa turgu. Me tahame selgelt toetada väljumist kolmandatesse riikidesse, see on igal juhul vajalik ja perspektiivikas.

See oleks lühidalt kõik. Kui vastata veel viimasele küsimusele, kas me oleme saanud abi riigihalduse ministrilt või temaga seda teemat arutanud, siis jah, põgusalt oleme arutanud. Aga kuna me selle küsimuse menetlemise praeguses faasis ei ole vajanud riigihalduse ministri abi, siis rohkem ei ole me seda teemat arutanud. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Nüüd on võimalik ministrile, kes vastab arupärimisele, esitada ka küsimusi. Kodukorraseadus lubab arupärimiste puhul esitada ühe küsimuse ja selle esitamiseks on aega nii nagu ikka üks minut. Artur Talvik, palun!

Artur Talvik

Aitäh! Hea minister! Milline on teie seisukoht, kas teie ministeeriumi haldusalas olev Veterinaar- ja Toiduamet rikkus seadust, kui ta pani Kehtna vallale kohustuse toita neid sigu pärast seda, kui ajutine pankrotihaldur oli juba nimetatud? Seadus ütleb selgelt, et kui nimetatakse ajutine pankrotihaldur, siis peaks kohustus toita loomi minema tagasi omanikule.

Maaeluminister Urmas Kruuse

Aitäh! Kuna ma ei ole jurist, siis jään selles õigusküsimuses natuke tagasihoidlikumaks. Tagasihoidlikkus on tingitud sellest, et ekspertidel on olnud erinevaid arvamusi, kas oli õigus või ei olnud õigus. Igal juhul on Veterinaar- ja Toiduamet tänaseks selle ettekirjutuse lõpetanud ja ma väga loodan, et sellesama juhtumi käigus on meil võimalik mitmesuguste oskustega juristidega asi niimoodi läbi arutada ja vaielda, et õigusselgus oleks olemas. Nagu ma oma vastuses viitasin, oli see meie jaoks tõepoolest erakordne juhtum selle poolest, et kui ajutine pankrotihaldur oli määratud, siis ta ei suutnud korraldada sigade pidamist. Kui ma oma teisel tööpäeval ministeeriumis kohtusin ajutise pankrotihalduriga, ettevõtte esindajaga ja kohaliku omavalitsuse esindajaga, siis pidin oma hämmelduseks tõdema, et tegelikult mingit plaani, kuidas olukorrast niimoodi välja tulla, et sead ellu jääksid, ei olegi. Tundus olevat ainult selline plaan, et kohalik omavalitsus maksab lihtsalt iga päev sööda eest ja see summa võib ulatuda 70 000 – 100 000 euron. Seda kava, et hakata elusloomi kiiresti realiseerima niimoodi, et oleks võimalik saada ka finantsvahendeid sigade toitmiseks, ei tundunud sel hetkel olevat realiseeritud. Kui ministeeriumis sai selgeks, et kohalik omavalitsus ega riik ei kavatses selles faasis enam täiendavaid vahendeid eraldada, siis juhtus see, et sigu sai müüdud ja sai ka sööta ostetud.

Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra esimees! Hea minister! See vastukaja, mida ühiskonnas on leidnud Kehtna sigade kurb saatus, on muidugi märkimisväärne. Tegelikult on sigudiku saatus ju teada: lõpuks sööb inimene sea ära ja sellega on probleem lahendatud. Aga need sead ei ole ainukesed sead. On ju ka teisi sigu, kes on peremeheta jäänud või võileivahinna eest maha müüdud, lehmased on sadade viisi saadetud lihakombinaati. Kui mööda Eestimaad ringi sõita, siis näeb neid poollagunenud ja lagunevaid sealautu ning tühje lehmalaudu küll ja küll. Kas teil kui maaeluministril on mingid plaanid selleks, et ka maale elu tuua? Humaanne aspekt asja juures on ju see, et mitte sead ei läinud pankrotti, vaid inimesed läksid pankrotti. Kas teil on mingi kindel plaan, et maaelule elu sisse puhuda, sest muidu te ei saa ju olla maaeluminister?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Aitäh! Elu on kindlasti väga suur väärtus, ükskõik kust otsast me seda ei vaata. Kui alustada teie küsimuse lõpust, siis kindel on see, et kui ettevõtte läheb pankrotti ja inimesed jäävad ühel või teisel põhjusel selles piirkonnas tööta, peaks appi tulema töötukassa, nii nagu ta eri piirkondades on teinudki. Loodame, et kõik inimesed saavad tagasi võimaluse stabiilselt tööl käia ja selle eest ka sissetulekut saada, sest minu andmetel mingil hetkel töötajatele palka välja ei makstud.

Mis puudutab küsimuse teist osa, et on lagunevaid hooneid ja on ettevõtteid, kus on selge, et selle äriaga enam kaua edasi minna ei saa, siis nii nagu ma enne vastasin, on siin tegu ka sellega, millised on olnud ühe või teise ettevõtja ärilised valikud. Kui me räägime konkreetsest seakasvatusest, siis minu hinnangul, mis tugineb spetsialistide arvamusele ja nende isikute arvamusele, kes on selles ettevõttes kauem sees olnud, oleks vajalikud muudatused selles ettevõtluses tulnud teha juba varem. See puudutab seda, mil viisil on investeeritud hoonetesse, mil viisil on korraldatud kogu loomade toitmise jne. See on märk sellest, et ilmselt võib mõni seakasvatus veel pankrotti minna, kui ta ei suuda ennast enne ümberprofileerida ega realiseerida sigu mõistliku aja jooksul. Kui me räägime Rey Seakasvatusest, kus oli üle 10 000 sea ja selle aja jooksul, kui pankrot oli juba välja kuulutatud, tuli veel juurde tiineid emiseid, siis on selge, et selle ettevõtte ja loomade realiseerimine mõistlikul viisil oleks ettevõtte hinnangul kestnud kuni novembrikuuni.

Esimees Eiki Nestor

Kersti Sarapuu, palun!

Kersti Sarapuu

Aitäh, härra juhataja! Hea minister! On teada, kui pingelised on kohalike omavalitsuste eelarved. Lisaks on tulemas puhkusteperiood ja väljaminekud on eriti suured. Härra minister, kas te saate garanteerida, et vald saab tagasi selle sigade toidule kulutatud raha?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Kui ma ei eksi, siis see kulu, mille kohalik omavalitsus nüüd kandis, moodustas ligi neljandiku reservfondi aastasummast. Selge see, et selle tagasimaksmisega ei saa viivitada aasta lõpuni. Kinnitan ministrina Riigikogule, et kui peaks juhtuma, et menetluse käigus omavalitsus raha tagasi ei saa, siis ma teen kindlasti valitsusele ettepaneku raha leida. Loodan, et valitsus aktsepteerib seda ja raha saab vallale tagasi makstud.

Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun!

Jüri Adams

Härra minister! Kui te ütlesite, et juhtum on Eestis esmakordne, siis küllap te mõtlesite seda, et teie oma eluajal pole midagi sellist kogenud ja võib-olla ka teie alluvad ametnikud mitte. Aga kui ajaloos tagasi minna, siis paar põlvkonda tagasi – ilmselt põhiline selline periood oli teise maailmasõja ajal, kui niisuguseid juhtumeid oli sadu, kui mitte tuhandeid – oli kindlasti ühiskonnas ette nähtud mingi õiguslik regulatsioon selle kohta, kes oli kohustatud abi andma ja kuidas kompenseeriti abiga seotud kulutused inimestele, kes vabatahtlikult appi läksid. Kas te oskate meile öelda, millised need põhimõtted olid? See süsteem töötas ju kokku võttes hästi. Mida sealt oleks praegusel ajal vaja üle võtta? Ajalugu ei lõppenud ju teise maailmasõjaga.

Maaeluminister Urmas Kruuse

Mul on väga keeruline seda ajaloolist põhimõtet kommenteerida, kuna ma ei ole sellega piisavalt hästi kursis. Aga seda ma saan praeguse juhtumi valguses öelda, et kindlasti ei saa seadusandja mõte olla see, et meie seadusandlik ruum võimaldaks kohustada kohalikku omavalitsust seapidamisega tegelema, näiteks aasta jooksul. Võtame mõne väiksema omavalitsuse. Kui oleks seesama suur ettevõtte olnud mõnes väiksemas omavalitsuses, siis oleks kõigile väga hästi arusaadav olnud, et kohalikul omavalitsusel poleks ehk olnud isegi seda raha, et 10 000 siga ühelainsal päeval ära toita. See tegelikult tähendab, et me peame seda seadust muutma. Loogika, millest seadusandja kunagi lähtus, pidas võib-olla rohkem silmas kodus peetavaid loomi, keda tuleb aeg-ajalt omanikelt ära võtta, et nende elu kaitsta, hoida neid varjupaigas ja nende pidamist seal rahastada. See on hoopis teine meede ja teised suurusjärgud ka. Mul on väga hea meel, et me leidsime täna maaelukomisjonis selles osas üksmeele ja jõudsime järeldusele, et seadusandlikku baasi on vaja muuta. Mina ministrina loodan, et Riigikoguga koos me suudame seda mõistlikul viisil teha.

Esimees Eiki Nestor

Siret Kotka, palun!

Siret Kotka

Aitäh, hea istungi juhataja! Austatud minister! Seakasvatavad juba hävitavad emiseid ja asjaomased arvud on tegelikult väga suured. Kui nii edasi läheb, siis ilmneb väga selge tendents, et Eesti riik ei suuda oma sigadega Eesti rahvast ära toita. Millised on Eesti riigi plaanid, mis puudutavad sealihatootmist? Kas riik plaanib seakasvatusektorit täiendavalt toetada või minnakse seda teed, et hakatakse sealiha rohkem importima, et Eesti rahvast ära toita?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Põllumajandus on kindlasti oma olemuselt seda tüüpi majandamine, kus turul toimuvad muutused võivad riikide hinnakujundust nii riigis sees kui ekspordi-impordi mõttes mõjutada. Kõik seakasvatavad on nagu ühest suust öelnud, et kauplemine Venemaaga kas või elussigu sinna müües on üsna tulus olnud ja see võiks jätkuda igavesti, aga me teame, et Vene turuga on seotud suured poliitilised riskid, mis mõjutavad ka meid. Kui me räägime sellest, kas Eesti põllumajandus suudab Eesti rahvast ära toita, siis kindlasti suudab, ja me suudame

toota mitu korda rohkem, kui Eesti rahvas vajab. Selle koha pealt ma usun meie põllumeestesse ja nähes seda, kui innovaatilised nad on, ma kinnitan teile, et nad kindlasti suudavad seda teha.

Raskem küsimus on see, kuidas me suudame siin toodetud põllumajandussaadusi väärindada, nii et me viiksime toorainet vähem välja ja suudaksime põllumajandustoodangule lisandväärtust anda. Selles mõttes pole panustamine ainult elussigade äriks kauges perspektiivis kõige mõistlikum. See saab küll olla üks osa ärist ja turgude kõikumise korral positiivses suunas väga kasumlik äri, aga see pole lõplik lahendus.

Ma külastasin eelmisel nädalal ühte lihatööstusettevõtet ja me diskuteerisime selle üle, millisel kombel on üldse Eesti ettevõtjal võimalik lihast valmistatud tooteid, olgu need siis vorstid või muu kaup, kaugematel turgudel müües hakkama saada. Kõik nad tunnistasid, et see on üsna keeruline. Lähiregioon ja lähiturg, näiteks Baltikum, on suhteliselt realistlikum kui siseneda näiteks Soome, kus maitse-eelistused ja võib-olla ka teatud kaubanduskettide ja tööstuste monopoolsem seisund räägib sellele vastu. Aga nagu ma enne ütlesin, meil on palju meetmeid, mis toetavad konkreetset ka seakasvatust, selle ümberorganiseerimist ja investeringuid uutesse tehnoloogiatesse, et tootmine oleks efektiivsem. Fakt on see, et kui me räägime põllumajandusettevõtjatest, siis väiksem osa neist, kes on panuse teinud efektiivsusele ja suurtootmisele, annab 80% Eesti toodangust. Mulle tundub, et see on pöördumatu trend, mis tähendab seda, et riigil on soov täiustada seda väiksemat sektorit, nii et see mitmekesisust elu maal ja annaks võimaluse viljeleda erinevaid tootmisvorme.

Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Kui lubate, siis ma alustan komplimentidest. Kahtlemata on Eesti põllumajanduse jaoks suur au, et seda juhib nii kompetentne ja põllumajandusest aru saav inimene nagu teie. Ma loodan, et te selgitate mulle ühte küsimust, mis mul tekkis, kui ma seda arupärimist lugesin. Tähendab, piiblist olen ma lugenud, et Kristus söötis viie leivaga ära palju inimesi, ja seda ma usun, sest see on piibel. Aga siin on juttu 10 000 loomast ja kuu kulud on 35 000 eurot ehk 3,5 eurot sea kohta kuus ehk päevas 10–12 senti. Sellest tuleb maha arvata maksud, töötajate palgad jne. Kui suur on see siga, mis saab toidetud kümnekonna sendiga päevas, või kui suur on see toiduportsjon, mida talle päevas pakutakse? Kas teil seda küsimust ei ole tekkinud?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Aitäh, hea küsija! Tegelikult ma arvan, et need teie nimetatud söödale kuluvad summad ei ole päris õiged. Kui me küsisime seda otse ettevõtjalt, siis me saime vastandlikke arve, nagu sai ka kohalik omavalitsus. Teine asi, mida ma usun, on see, et töötajate palkadelt hoiti mingil hetkel kokku. Nii sai rohkem raha kasutada sigade söötmiseks ja sellel hetkel oli see ilmselt prioriteetne eesmärk. Aga tänu nii teaduse arengule kui ka uutele teadmistele põllumajanduses ja põllumajandustootjate enda kompetentsile on tegelikult söötmisel loomakasvatuses väga oluline roll. Ma toon siin paralleeli kas või lehmade produktiivsusega: me oleme jõudnud keskmiselt, statistiliselt pea 8000 kiloni aastas, aga maksimum on minu teada üle 10 000 kilo piima lehma kohta ja see on seotud väga palju nii pidamisviisi, efektiivsuse kui ka söödaratsiooniga. Aga tõepoolest, nagu veterinaaramet tuvastas, mingitel päevadel oli oht, et sead võivad olla alatoidetud. Praegu aga julgen kinnitada, et üldiselt on sellel pideval inspekteerimisel meile teada antud, et sead on korraliku toitumuse ja hea tervise juures.

Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

Külliki Kübarsepp

Aitäh! Hea minister! Kas teil on ülevaade, kui palju on ettevõtteid, kes tegelevad elusloomadega ja on maksuvõlgnikud? Teadaolevalt on Rey Seakasvatus maksuvõlgnik olnud eelmise aasta veebruarikuust. Millised on Veterinaar- ja Toiduameti plaanid või tegevused sellisel juhul? Kas neil on ülevaated asjade seisust olemas?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Kui me vaatame viimaseid uuringuid, siis – ma loodan, et ma ei eksin – pilt on selline, et umbes pooltel oli kohustustega probleeme. Aga see ei tähenda, et nad on väga suurtes raskustes, sellepärast et kõik sõltub meetodikast, kuidas seda uuritakse, ja kui pikalt need kohustused üleval on. Üldiselt on ärimaailmas suhteliselt

tavaline, et keegi on kellelegi jooksvalt võlgu ja ka sellele, kes võlgu on, ollakse võlgu. Nii et see on tasakaalu küsimus.

Sellest ettevõtmisest kavatseb väljuda AS Tartu Agro, kes on avalikult teatanud, et ta väljub sellest tegevusest just eelmistest aastatest tingitud võimalike turumuutuste tõttu. Mitteametlikult on teada veel mitme ettevõtja kartus, et nad võivad sellest tegevusest välja minna, aga ma ei saa seda ministrina praegu kinnitada, kuna ametlikult see teave puudub.

Mis aga puudutab seda, kuidas põllumajandustootmises saaks teatud perioodil finantsraskusi ületada, siis see oli üks teema, mida me täna maaelukomisjonis arutasime. Sellekohase meetme väljatöötamine ja rakendamine, kaasates Maaelu Edendamise Sihtasutust, võiks küll teema olla. Sest eriti kurb võib lugu olla, kui ajutiste raskuste tõttu turul peab põllumajandustootja loobuma oma maast, mida ta ju enam iialgi tagasi ei saa. Seda ma julgen teile küll kinnitada, et kui me räägime maa hinnast, kaasa arvatud põllumajandustootmiseks kasutatavast maast, siis selle väärtus on selgelt kasvav – ükskõik, kas me vaatame asjadele riigisiselt või globaalselt.

Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

Henn Põlluaas

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Laiemale küsimusele, kuidas te kavatsete maaelu arendada, te vastasite, et meil on olemas töötukassa, mis maksab maaelanikele vajaduse korral toetust. Minu küsimus on, kas sellisele lähenemisele, sellisele visioonile toetubki koalitsiooni kava lahendada kõik meie maaelu küsimused. Kas kõik probleemid lahendatakse töötukassa abil?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Aitäh, auväärt küsija! Kui ma oma vastuse peale tagasi mõtlen, siis julgeksin öelda, et see on teie meelevaldne tõlgendus minu väljendatust. Ma rääkisin konkreetset inimestest, kes võivad olla sattunud hätta sel põhjusel, et konkreetsetes piirkonnas ei ole tööd. Ma arvan, et on riigi ja töötukassa kohustus nende inimestega tegeleda. Kas nad lähevad uuesti tööle põllumajandussektorisse või mõnda teise sektorisse, see on juba teine osa probleemist.

Üks strateegiline ja ääretult oluline küsimus on minu arvates veel. Kui ma vaatan sedasama nn piimakriisi, seda, et Leedu hakkas ühel hetkel maksma 40 senti liitri eest ja ühel hetkel see lõppes – see oli mingi periood –, siis on selge, et mida rohkem me suudame põllumajandustoodangut siin Eestis väärindada ja müüa, seda rohkem on võimalik maainimestel sissetulekut saada. Selle eest tuleb meil küll seista, sellega tegelda. Ei ole mõistlik luua endale illusiooni, et kui meil praegu moodustab piimatootmine 180% Eesti vajadusest ehk kui me toodame pea kaks korda rohkem ja kui me toodame veel rohkem toorpiima, investeerime veel uutesse lautadesse ja tõuaretusse, siis see on pikaajaliselt jätkusuutlik. Praegu me püüame sektorites tekitada initsiatiivi, leidmaks võimalusi arendada ühistulist tegevust ja luua oma tootmisüksus. Meil on selle meetme rakendamiseks 18 miljonit eurot. Selles vallas on tõepoolest kõige aktiivsem, vähemalt esmapilgul tundub nii, piimatööstus, ka teraviljakasvatajad on aktiivsust üles näidanud. Loomakasvatajad on kõige vaiksemad olnud. Aga teades seda, et intensiivne põllumajandus tähendab vähem töökäsi – tehnika ja oskused ju arenevad –, on selge, et kui me tahame, et maainimestel oleks tööd, on vaja natuke laiemalt mõelda. Ainult puhas põllumajandustootmine ja tooraine väljavedamine probleeme ei lahenda.

Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

Aadu Must

Aitäh, lugupeetud esimees! Hea minister! Ma palun vabandust, kui lähen otsesest temast natuke kaugemale, Kehtnast Brüsselisse, aga mind huvitab selline moment. Te mainisite oma vastuses, et üks komponent, mis on olukorda keerukamaks muutnud, on Vene kaubandus. Õigemini ma mõtlen Euroopa Liidu ühiseid Venemaa-vastaseid sanktsioone. Kas kogu mure, kogu kahju, mis nende sanktsioonide rakendamisest ja turu ahenemisest võib tekkida, langeb nüüd Eesti tootjale või on võimalik rääkida ka mingist solidaarsusprintsibist Euroopa mõttmes? Miks ma seda küsin? Ma küsin sellepärast, et 28. veebruaril 2013 meile vastati, et me ei ole küsinud solidaarsusabi Euroopa Liidult, kuigi Brüssel nagu oleks nõus seda andma. Kas võib tekkida olukord, kus me vajame kahjude korvamiseks Euroopa Liidu abi? Kas selles osas on midagi teada ja tehtud?

Maaeluminister Urmas Kruise

Aitäh, auväärt küsija! Nagu ma oma eelnevates vastustes olen öelnud, tegelikult hakkas Vene turu riskantsus endast märku andma 2011. aasta lõpus. 2012. aastal Venemaal keelustati elussigade vastuvõtmine, aga alles 2014. aastal ka lihatooteid enam vastu ei võetud. See tähendab seda, et osa ettevõtjaid kas teadlikult või oskamatuses jättis sellele ohule reageerimata. Aga kindel on see, et Eesti valitsus ja ka endine põllumajandusminister seisid selle eest, et piimakriisi tõttu tuleks meile teatud toetusi. Kui ma ei eksi, siis see summa oli 6,9 miljonit eurot, mis eraldati sellele sektorile toetuseks just lähtuvalt sellest, mis juhtus Vene turuga. Seda peeti spetsiifiliseks probleemiks. Te saate väga hästi aru, et kui jutt on Euroopa Liidu ühisest põllumajanduspoliitikast, siis toetuse soovijaid, kellel on Venemaaga probleeme, on olnud kordades rohkem – võtame kas või Hispaania või Itaalia. Aga see oli meie valitsuse ja meie seadusandja tahe saada toetust ja seda ka saadi.

Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

Märt Sults

Auväärt esimees! Auväärt minister! Kui suur on Eestis julgeolekurisk, kui maainimesed, kes toodavad liha ja vilja, muutuvad aina rahulolematuks ja lähevad järjest pankrotti, kuna riik ei tunne selle vastu huvi? Ning ärge hakake rääkima, et te ei teadnud, et Vene turg kukub tagant ära. Me teadsime seda juba ammu, see ei juhtunud äkki.

Maaeluminister Urmas Kruise

Vabandust, selle küsimuse teisest poolest ma ei saanud aru. (Saalist öeldakse midagi vahele.) Sellest ma sain aru. Ma veel kord nimetan, et üheski riigis ei saa välistada poliitilist riski, aga üldiselt Euroopas poliitilist riski suurel määral ei ole. Mis puutub julgeolekuriski, mille kohta te minu käest küsisite, siis ma olen kindel, et kui me peaksime kõik elama kas Tallinnas või Tartus, siis oleks julgeolekurisk väga suur. Ma olen kindlasti see inimene, kes pooldab seda, et Eestimaal oleks inimesi ka päris paksus metsas. See on küll keeruline ja me üritame ka aeg-ajalt toetada neid inimesi, kes võtavad ette suhteliselt ekstreemse sammu seal elama hakata. Aga ma arvan, et seda tuleb toetada. Mida ühtlasemalt on Eestimaa inimestega kaetud ja mida rohkem on eri piirkondades tööd, seda julgem on meil siin maal elada. Sellega ma olen küll nõus. Aga et see probleem võiks tähendada mingit ülemäärast riski, seda ma ei saa kinnitada. Julgeolekuriskid on erinevad, meil on nii sotsiaalsed riskid kui ka sõjalised riskid. Sõjaliste riskide vastu on meil ühed tegevused, sotsiaalsete riskide vastu teised, aga tegelikult on see kõik omavahel põimunud. Nii et, jah, ma pooldan seda, et maal oleks elu. Jah, ma väidan, et kui suurtootmine areneb samamoodi edasi, siis töökäsi läheb vähem vaja. Selleks ongi vaja kõrvalmeetmeid ja maaelu arengukava ongi seadnud üheks eesmärgiks – ma natuke võib-olla utreerin –, et igas peres oleks vähemalt üks töökoht põllumajanduses. See ei pea olema seakasvatus või üldse loomakasvatus, see võib olla ka aiandus, köögiviljandus – mis iganes.

Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

Martin Helme

Täna, härra spiiker! Härra minister! Te siin mainisite enne, et väga oluline on piima väärindamine või üldse põllumajandussaaduste väärindamine – täiesti kahe käega nõus! – ja et Eesti toodab piima peaaegu kaks korda rohkem, kui meil endal vaja on. Ma iseenesest arvan, et see ei ole probleem, sest maailmas on nõudlus täiesti olemas. Aga minu küsimus: kas teie või mõnes teises ministeeriumis on olemas mingi konkreetne tegevusplaan, mis aitab meie põllumajandustoodangut ekspordida? Ja veel, kas te olete teinud ka mingisuguse plaani, kuidas riigisisesid takistusi ehk siis n-ö halduskoormust vähendada, et meie ettevõtjatel oleks kergem rahvusvahelisel turul konkurentsivõimeline olla?

Maaeluminister Urmas Kruise

Kui rääkida ettevõtluskonkurentsist ja Eesti ettevõtete konkurentsivõimest, siis ma arvan, et see kliima, mis Eestis tervikuna on, võimaldab piisavat konkurentsivõimet. Eesti riigis tasub majandustegevus end ära ja seda on näidanud ka see, et Eestisse on olnud võimalik investeringuid teha. Kui rääkida võimalikust ekspordist, siis kindlasti on oluline hinnata kas või neidsamu viimaseid eksporditurgude avanemisi. Võtame sellesama Jaapani näite. Tõepoolest, seal võiks müüa vähemalt 5000 tonni pulbrit ja 5000 tonni juustu, aga tegelikult me näeme,

et me ei ole praegu suutnud seda soovi täita. See tähendab seda, et me võime küll kasvatada tootmisvõimsusi, aga kui me ei suuda leida uusi eksporditurge ja olemasolevaid ära kasutada, siis oleme samasuguse kriisi ees, nagu oleks riigi suutmatust toodangut müüa. Praegu on Hiinas lõppenud – või peaaegu lõppemas, on vist aus öelda – valdkonda puudutavate nõuete kaardistamine. Sügisel tulevad nende inspektorid Eesti Vabariiki meie tootmistsükleid üle vaatama, et näha, kas see, mismoodi meil põllumajandussaadusi väärindatakse, on neile vastuvõetav või mitte. Me tegelikult väga loodame selle peale.

Teiseks, kui me vaatame ekspordinumbreid, siis Vene turu ärakukkumisega seoses on meile avanenud üle kümne uue ekspordimaa. Tõsi on see, et mahud, mis sinna lähevad, ei ole esialgu nii suured, kui me oleme lootnud. Aga Eesti põllumajandusel on selgelt rohkem ekspordipotentsiaali ja kindlasti nii maaeluminister kui ka ettevõtlusminister ja valitsus tervikuna tegelevad uute turgude nn poliitilise avamisega. Nagu ettevõtjad on kinnitanud, ülejäänud asjadega püüavad nad ise hakkama saada.

Ent kui me räägime oma turu kaitsmisest ja protektsionismist, siis tegelikult me näeme hoopis teist olukorda. Ühelt poolt on lepingud justkui väga head ja vabad, võiks nagu müüa, aga turule pääs võib osutuda väga keeruliseks selle tõttu, et riigisisest tunnustamist ja muud korrad on nii bürokraatlikud, et teevad sinna sisenemise kas väga kalliks – mis teatud juhtudel teeb ettevõtmise täiesti võimatuks – või väga keeruliseks. Nii et märgiliselt võib asjade seis tunduda ilus ja selgelt vabakaubanduse reegleid arvestav, aga päris elus me näeme seda, et me peame võitlema ka teatud tüüpi bürokraatiaga. Ja bürokraatia on üldjuhul üks, me ei saa siin Euroopa Liidu sees Eestile eritingimusi luua. Me võime küll seda teha, aga me saame eritingimusi kohaldada ainult oma tootjatele. See, kes tuleb näiteks Lätist või Leedust, ei pea kõiki neid nõudeid täitma.

Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

Jaanus Karilaid

Aitäh, juhataja! Hea minister! Te olete päris hea probleemide kirjeldaja, aga valimiskampaania aeg on möödas. Minister ollakse ikka selleks, et poliitikat ellu viia. Te eelmistes vastustes mainisite, et valitsus ei peaks keskendumas liiga palju toorme väljaveole, piimale ja teraviljale, et maaelu on palju laiem ja me peaksime maaelu erinevate meetmetega turgutama. Mis on siis need meetmed, mis teil eelmiste ministrite omadest erinevad ja mida te kavatsete ellu viia?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Kuigi arupärimine puudutas seakasvatust, ma võin vastata ka üldisematele küsimustele. Kui me vaatame maaelu arengukava, siis selle suund on selgelt maaelu käsitlemine laiemas võtmes. Selle alla kuuluvad väga laia spektriga toetused. Neid laia spektriga toetusi – osa nendest ma mainisin – on kavas eraldada ka suurematele ettevõtjatele oma tootmise ümberstruktureerimiseks. Kuna me räägime teadmussiirdest ja teaduse suuremast kaasamisest, siis oleme kolm korda suurendanud ka selle meetme summat. Toome sinna juurde toetusmeetmed noorte sisenemiseks põllumajandusettevõtlusse. See tähendab seda, et vanuseklassile kuni 40 on eraldi meede, et noored inimesed läheksid maale, alustaksid seal põllumajanduslikku tegevust ühes või teises vormis ja saaksid selleks toetust. See meetmete pakett on ääretult lai.

Aga see mõte ei ole ministri väljamõeldis, et tootja, kes müüb toorainet, üldiselt rikkust ei kogu. Ta võib küll koguda rikkust siis, kui seda toorainet on nii palju, et seda tuleb uksest ja aknast, aga Eesti on suhteliselt väike ning me peame arvestama sellega, et kõik see rikkus, mida me siin oma väikesel rohelisel maalapil toodame, peab esiteks olema toodetud keskkonnasõbralikult ja teiseks väärindatud nii suure lisandväärtusega, et selle eest saadud raha jõuab ka konkreetselt sinna rohujuure tasandile. Neid meetmeid on palju.

Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison!

Jaak Madison

Aitäh! Lugupeetud minister! Mäletatavasti halvendas meie konkurentsivõimet väliturul märgatavalt elektrituru avanemine ja sellega kaasnenud elektri hinna tõus. Kas on tehtud prognoosid ja analüüsid, kuidas mõjutab kütuseaktsiisi tõus Eesti ettevõtete konkurentsivõimet nii Eestis, konkureerides siin välisettevõtetega, kui ka välisurgudel? Kas see prognoos on tehtud? Kas analüüsid on tehtud ja kui on, siis milline on nelja aasta tulevikustsenaarium?

Maaeluminister Urmas Kruuse

Aitäh, auväärt küsija! Kui me räägime rahandusministeeriumi tehtavast prognoosist ja analüüsist enne seda, kui otsus kütuseaktsiisi võimaliku tõstmise kohta valitsuse laua peale jõuab, siis see informatsioon, mida mina täna valdan, viitab, et olenevalt sektorist on see mõju ääretult erinev. Aga kordagi ei ole mainitud, et konkurentsivõime saab suurel määral kahjustatud. Rohkem on räägitud võimalikust mõjust hindadele, mis teatud sektorite puhul jääb alla ühe protsendi hinnast – ma räägin lõpphinnast. Teatud sektorite puhul aga, kui me räägime aktsiisitõusu kõige suuremast mõjust, võib teenuste hinna tõus olla paar protsenti. See puudutab transpordisektorit, kus transpordikulud moodustavad ettevõtte kuludest umbes kolmandiku. Seal võib tekkida küsimus, kas ollakse konkurentsivõimelised teiste piirkondade ettevõtetega.

Seni ma sellist lõplikku analüüsi isiklikult näinud ei ole, aga ma tean, et seda vormistatakse. Eelhinnangu kohaselt ei tohiks see mõjutada konkurentsivõimet sellisel määral, et tekib katastroof. Kindlasti, nagu ettevõtluses ikka, võib see kaasa aidata pankrottidele ja kindlasti ei ole minister õnnelik ühegi pankroti üle, isegi siis, kui see aitab majandust üldisemalt edasi viia. Pankrot on personaalsel tasandil ükskõik millisele ettevõttele lõppkokkuvõttes õnnetus ja tähendab nii sotsiaalseid kui muid probleeme.

Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised, kus ma kõigepealt peaks andma sõna arupärijate esindajale, aga kuna neil soovi ei ole, siis Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Palun pluss kolm minutit!

Esimees Eiki Nestor

Palun! Kolm minutit lisaiega.

Mihhail Stalnuhhin

See on väga tõsine probleem, mida tahaks arutada. Siin härra minister nentis, et võib-olla arvud läksid segi. Ilma prillideta ma eriti hästi ei näe, aga siiski oskan siit välja lugeda, et rohkem kui 10 000 looma üleandmine on pretsedent. Jutt on siiski 10 000 seast ja probleemidest esimene on, et kulud on kuus ca 35 000 eurot. 10 000 siga, kuus kulub 35 000 eurot – tehke mis tahate, aga see teeb kuus sea peale 3,50 eurot. Tehke mis tahate, aga kuus on 30 päeva! Ja tehke mis tahate, inimesed, kes sigu toidavad, peavad ka palka saama ja riik peab oma osa maksudena kätte saama, ja tulebki välja 5 senti päevas sea kohta. Ma ei saa põllumajandusest mitte midagi aru. Võib-olla need on tibatillukesed sead, sellised nagu äsja munast tulnud tuvipoeg, aga ma kujutan neid siiski veidi teisiti ette.

Ja kui härra ministri jutust jäi kõlama, et ta kavatseb küsida raha valitsuse reservfondist, siis tekib huvitav küsimus, kas kõik otsused võetakse valitsuses niiviisi vastu. Kas mitte keegi ei jää mõtlema, et 10 000 siga ja 35 000 eurot kuus? Mis seakasvatamine see on 5 sendiga päevas ja miks me ei kiitle terve maailma ees selliste võimetega? Igatahes mul oleks väga hea meel, kui õnnestuks 5 sendi eest üks siga iga päev ära toita, see oleks suur samm edasi.

Kui juba sellisel tasemel otsustatakse meil neid küsimusi, siis võib-olla otsiks mingit *know-how'd*, midagi hästi progressiivset, kuidas sellest probleemist välja tulla. Kui te oskate 5 sendiga päevas sea ära toita, siis äkki aitab ristamine karuga ja siis polegi vaja toita – pooleks aastaks magama ja las imeb käppa. Te räägite tõsise näoga, aga te räägite ju absoluutselt absurdset juttu. Valitsuselt küsitakse 35 000 eurot. Mida hakkab see vaene vald selle rahaga tegema? Tal on muidugi võimalus ise raha teenida. Ma olen elus ainult ühte Uus-Meremaa filmi näinud, see on õudukas, mille pealkiri on "Black Sheep" ehk "Must lammas". Uus-Meremaa, tohutult suur lambakari, ja kui nad tegid õuduka, siis nad ei teinud seda mitte vampiiridest või mingitest huntidest, vaid nad tegid lammastest. Neil läksid lambad hulluks, hakkasid inimesi jahtima ja sööma. Ja tuli välja väga lõbus film. Kui meil aga juba sellisel tasemel arutatakse, et 35 000 euroga kuu jooksul toidetakse 10 000 siga, siis laske nad valla ja tehke sellest film! Ma kujutan ette, milliseks sensatsiooniks see võib kujuneda. Ma olen sellelt tribüünilt väga palju kordi rääkinud. Näiteks sellist asja, et see on täielik jama, et meie Siseministeeriumi juhhib inimene – paar aastat tagasi oli see olukord –, kellel ei ole ühtegi päeva politseis töötamise kogemust. Ja kummaline küll, tuled siit majast välja, kui tihti teile inimesed tulevad ligi ja suruvad kätt? Õige jutt! Mida teevad need inimesed, kes politseitööst ei saa midagi aru, siseministri ametis? Mida teeb praegu haridus- ja teadusministri ametis härra Ligi? Ta on muidugi huvitav kuju – ta läheb folkloori, ta läheb võib-olla rahvalauludesse. Kes meist julgeks siinsamas saalis välja öelda, et kui pensionäride paarist üks inimene sureb, siis oleks parem, kui see, kes üksi jääb, ka sureks, sest elu on nii raske? Sellise inimese te panete hariduse ja teaduse etteotsa!

Ma lootsin, et täna saab siin kuulda, kui suur on meie seakari - ma räägin praegu loomadest Eestis kokku - ja kui mitmel firmal on pankrotioht. Kui suured summad on tegelikult vajalikud, et kui mitte seakasvataja, siis vähemalt pankrotihalduri tasemel seakari ära toita? Seda kriisiolukorras, sest sanktsioon Venemaa vastu keegi maha ei võta ja see tähendab, et Venemaa ei muuda ka oma sanktsioon meie vastu. Ise tahtsime. Saime! Kui suur on see võimalik kari, mis läheb valdadele ja linnadele üle? Kui suur on see summa, mis on vaja kuskilt saada, tõenäoliselt reservist? Ma kujutan õudusega ette, et me hakkamegi siin nelja aasta jooksul selliseid vastuseid kuulama. Inimesed, teie, kes te valitsuse moodustasite, profid peavad asjadega tegelema! Politseitöö kogemustega inimene peab juhtima Siseministeeriumi, haritlane peab juhtima haridusministeeriumi. Ja põllumajandust peaks juhtima inimene, kes põllumajandusest kas või midagi aru saab. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan läbirääkimised. Kas minister soovib esineda sõnavõtuga? Palun, maaeluminister Urmas Kruise!

Maaeluminister Urmas Kruise

Austatud Riigikogu liikmed, austatud arupärijad! Ma tahaksin öelda lihtsalt ühe märkuse. Eelmine remark minu sõnavõttus oli seotud sellega, et kui me saame ettevõtjatelt hinnanguid, kui palju neil kulub loomade söötmiseks, siis need on olnud väga erinevad. Keskmine kulu sellel ettevõttel oli 3500 eurot päevas, ja kui me räägime kohalikust omavalitsusest, kes on kulutanud 18 000 eurot, siis see, mida austatud sõnavõtja enne rääkis, ei lähe sellega kokku. Aga loomulikult, kui kohalik omavalitsus on need kulutused teinud, siis on õige ja õiglane, et ta selle raha tagasi saaks. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Selle päevakorrapunkti arutelu on lõppenud. Peale haamrilööki algab vaba mikrofonivõtte.

Üles Tagasi

---

4. 16:04 Vaba mikrofoni

Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Tulin siia tasakaalu huvides. Ma just praegu kurtsin, et meil on ministrid, nagu nad on, aga peale seda peab kiitma ka. Ma suure huviga jälgisin seda intervjuud, mille meie tubli peaminister andis - mis see oligi? - Vikerraadiotele. Imelikul kombel ei huvitanud see mitte ainult mind. Tavaks on, et kui sa jalutad hästi palju linna peal, siis sulle tullakse juurde ja küsitakse. Nüüd küsiti, mida mõtles meie peaminister, kui ta ütles, et enne selle aktsiisimaksu kehtestamist ostetakse Porsche Cayenne'e ja teisi luksusmaastureid hästi palju kokku. Inimene näeb sellist pilti, et kui seda teha, siis hakkab rahvas jooksuga kohe sinna Porsche poodi minema, higistes kätes 100 000 või 150 000 eurot, ja tekib kaklus, hakatakse neid Porschesid ostma. Mis taseme argumentatsioon see on? Väga huvitav igatahes.

Rõivas tõi välja - järgmine tsitaat, eelmine oli ka tsitaat -, et meie autopark on Euroopas kõige saastavam ja et keskkonnaaspekti päris ignoreerida ei ole korrektne. Vaadake, see on juba midagi uut meie seadusandluses, sest tõstetakse kütuseaktsiisi. Ja mina olen eluaeg mõelnud, et nii nagu seaduses on kirjas, nii see peab ka kehtima, et kütuseaktsiisi kasutatakse teede hooldamiseks. Teatud osa saavad kohalikud omavalitsused, ülejäänud paneb riik riigiteedesse. Mis keskkonnakaitse? Milleks tõsta aktsiisi ja rääkida keskkonnakaitsest, kui see raha kasutatakse teede remondiks ja ehitamiseks?

Punkt kolm: nelja aastaga tõuseb - jälle tsitaat - valitsuse plaani kohaselt kütuseaktsiis 20 senti, igal aastal 5 senti. Rõivas ei usu, et näiteks piiriäärsete alade inimesed seepärast lähevad Lätti tankima. Kui mu mälu mind ei peta, siis iga kolmas laps Eestis nälgib. Kui palju täiskasvanuid nälgib? Kui palju on neid inimesi, kes ei saa ametlikult olla töötud, kes käivad prügikastidest endale toitu otsimas? Kuidas saab praeguses majandusolukorras peaminister hinnata meie ühiskonda oma vaatevinklist? Kas ta üldse ei oska vaadata ja näha maailma keskmise inimese silmadega? Rõivase sõnul on kütuseaktsiisi tõusu mõju 5 senti liitri kohta tegelikult küllalt väike ja peab ikka tõsiselt utreerima. Utreerime siis! See on piisavalt väike - 1.20, ümardame, paneme 5 senti juurde, 4% tõusu. Miks 4% majanduse tõusu on fantastiline saavutus? Miks 4% inflatsiooni on

juba kuradi palju? Aga siin see on lihtsalt utreerimine. Kas me hakkame neli aastat kuulama sellist argumentatsiooni?

Aga kõige rohkem küsitakse ikka intervjuu alguse kohta. Vaatame, mis seal alguses on. Peaminister Taavi Rõivas ütles Vikerraadiotele, et kui paari aasta pärast selgub, et nafta hind on väga palju tõusnud ja Läti ei ole üldse aktsiisi tõstnud, siis peab olema võimalus aktsiisipoliitika üle vaadata. Peab olema võimalus! Seda ütleb peaminister, kes meil tõstab aktsiisi ja mõnikord ... Ei, seda küll ei juhtu, et aktsiisi maha võetakse, väiksemaks tehakse. Kes meil tõstab aktsiisi? Valitsus. Valitsusel ei ole võimalust! Meie majandus on Soome, Rootsi ja Saksamaa mõju all, eks ole, poliitiliselt juhib meid Ameerika. Aga seda küll rahvas ei teadnud, et me veel Läti vasallid oleme. Paari aasta pärast, kui selgub, et nafta hind on tohutu, siis ... Venelased ütlevad, et kui vähk mäel vilistab, siis... Või et see juhtub peale neljapäevast vihma. Õigem ja ausam oleks tunnistada, et nii nagu koalitsioon ka ise arvab, mitte kunagi ei vaadata seda üle. See mõte on siin sees ilusasti peidetuna olemas. Aga tehtud ...

Esimees Eiki Nestor

Aeg on nüüd läbi.

Mihhail Stalnuhhin

... aga tehtud on väga hästi, mille puhul ma õnnitlen ka koalitsiooni liikmeid. Teil on väga osav peaminister!

Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Istung on lõppenud. Kohtume homme.

Istungi lõpp kell 16.10.